

УДК 342.7

DOI [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1\(40\)-8](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1(40)-8)

ПРИНЦИП ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ЙОГО ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА

Півненко Людмила Володимирівна

старший викладач кафедри права та європейської інтеграції,

Державний біотехнологічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5564-0273>

У статті досліджено зміст та структуру одного із ключових принципів діяльності Національної поліції України – дотримання прав і свобод людини. Зазначено, що при виконанні своїх професійних обов'язків поліцейські мають чітко усвідомлювати, що права і свободи людини, навіть в умовах воєнного стану та можливості їх часткового обмеження, залишаються незмінними стандартами, а названий принцип є невід'ємною складовою і основним орієнтиром їхньої діяльності. На підставі комплексного аналізу доводиться, що принцип дотримання прав і свобод людини є складним за змістом і містить у собі множинні компоненти, що стосуються обмеження прав людини, заборони сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, заборони будь-яких привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками. У ході дослідження розкривається сутність та взаємозв'язок складових компонент цього принципу, та доводиться, що загалом це самостійний принцип діяльності Національної поліції, який формулює людиноцентристський напрям діяльності поліціантів, а за своїм смисловим значенням є одним із концептуальних принципів, що формулює відповідні форми й методи комплексної стратегії в поліцейській діяльності стосовно дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України та законами України. Зазначається, що встановлення пріоритетності прав і свобод людини у діяльності Національної поліції є важливим кроком у напрямку інтеграції основних принципів європейського законодавства у вітчизняне правове поле та впровадження європейських стандартів щодо захисту прав людини та їх практичне застосування в роботі Національної поліції України.

Ключові слова: права людини, свободи людини, органи Національної поліції, принципи діяльності, принцип дотримання прав і свобод людини.

Pivnenko Liudmyla. The Principle of Respect for Human Rights and Freedoms in the Activities of the National Police of Ukraine: its Content and Structure

The article examines the content and structure of one of the main principles of the National Police of Ukraine – the observance of human rights and freedoms. It is noted that in the course of performing their professional duties, police officers should clearly understand that human rights and freedoms, even under martial law and the possibility of their partial restriction, remain unchanged standards, and this principle is an integral part and the main guideline of their activities. Based on a comprehensive analysis, it is proved that the principle of respect for human rights and freedoms is complex in content and contains multiple components relating to the restriction of human rights, the prohibition of promoting, committing, inciting or tolerating any form of torture, cruel inhuman or degrading treatment or punishment, prohibition of any privileges or restrictions based on race, colour, political, religious or other beliefs, sex, ethnic or social origin, property, place of residence, language or other status. The study reveals the essence and interconnection of the components of this principle, and proves that, in general, it is an independent principle of the National Police which formulates the human-centred direction of police activity, and in terms of its semantic meaning it is one of the conceptual principles which formulates the appropriate forms and methods of a comprehensive strategy in police activity with regard to the observance of human rights and freedoms guaranteed by the Constitution and laws of Ukraine. It is noted that establishing the priority of human rights and freedoms in the activities of the National Police is an important step towards the integration of the basic principles of European legislation into the national legal framework and the introduction of European standards for the protection of human rights and their practical application in the work of the National Police of Ukraine.

Key words: human rights, human freedoms, bodies of the National Police, principles of activity, principle of observance of human rights and freedoms.

Вступ. В умовах сучасних викликів, роль Національної поліції України як гаранта безпеки та правопорядку набуває особливого значення. З початком повномасштабної війни, в умовах порушення нормального функціонування державних інститутів, головною метою діяльності органів Національної поліції України є підтримання публічної безпеки та порядку, а також попередження та припинення правопорушень. У цьому контексті діяльність поліції повинна відповідати високим стандартам ефективності, водночас ґрунтуючись на основних правових принципах, закріплених Конституцією України та національним законодавством. Адже, саме правові принципи, які регламентують діяльність поліцейських, є критично важливими у встановленні меж публічної влади, запобіганні свавілля та гарантуванні прав і свобод людини.

Особливе місце у системі принципів, які регламентують діяльність Національної поліції, займає принцип дотримання прав і свобод людини. Будучи посередником між державою та громадянами, поліція повинна гарантувати правовий захист кожної особи, не допускаючи дискримінації чи насильства. Виконуючи свої обов'язки, поліцейські мають чітко усвідомлювати, що права і свободи людини, навіть в умовах воєнного стану та можливості їх часткового обмеження, залишаються незмінними стандартами, а сам принцип дотримання прав і свобод людини є невід'ємною складовою і основним орієнтиром їхньої діяльності.

Нормативно-правовий зміст принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції є багатограним і складним за своєю природою, оскільки включає в себе низку компонент, які взаємопов'язані та взаємодіють між собою. У свою чергу, множинність цих компонент призводить до різноманітних підходів щодо тлумачення цього принципу та розуміння взаємозв'язку його складових. Це зумовлює потребу в глибокому науковому аналізі та розробці чітких і послідовних підходів до тлумачення і розуміння принципу дотримання прав і свобод людини. Лише через всебічне вивчення та наукове осмислення змісту та структури цього принципу можна досягти ефективної діяльності поліції та забезпечення дотримання основних прав і свобод під час виконання складних завдань, що стоять перед органами Національної поліції.

Матеріали та методи. Питання правової природи принципів діяльності Національної поліції, їх змісту та проблемних аспектів реалізації неодноразово ставали предметом досліджень як теоретиків, так і практиків, і були детально проаналізовані в науковій літературі. Зокрема, вказаній тематиці присвятили свої роботи: Денисюк Д.С., який досліджував питання теорії та практики реалізації принципів діяльності Національної поліції України [2]; Каленіченко Л.І., розкривав закономірності впливу принципів діяльності Національної поліції на процес покладення юридичної відповідальності [3]; Кузик В.В., досліджував шляхи удосконалення принципів діяльності Національної поліції України [4]; Кравчук Т. Г., характеризував загально правові принципи діяльності Національної поліції України на територіальному рівні [6]; Вітик Ю. І., свої наукові дослідження присвятила питанню забезпечення дотримання конституційних прав і свобод людини в діяльності Національної поліції [7]; Танько А., окремо досліджувала питання забезпечення права на повагу до людської гідності й особисту недоторканність в адміністративній діяльності Національної поліції України [9]. Наукові праці вказаних дослідників безумовно мають теоретичне та практичне значення, однак, враховуючи реалії сьогодення, необхідно переглянути концептуальні підходи до розуміння сутності, змісту та взаємозв'язку складових компонент принципу дотримання прав і свобод людини у діяльності Національної поліції України.

Методологію наукової роботи складають низка загальних та спеціальних методів, зокрема: методу системного аналізу, порівняльно-правового методу та методу узагальнення.

Метою написання статті є комплексний аналіз теоретичних та законодавчих положень через які розкривається сутність і зміст принципу дотримання прав і свобод людини у діяльності Національної поліції, визначення характерних особливостей його структурних компонент та їх взаємозв'язку.

Результати. Ефективність здійснення будь-якої діяльності неможлива без чіткої та стабільної основи, яка визначає напрямки і межі її виконання. Основою цієї діяльності є сукупність стабільних та незмінних правил, що служать орієнтирами для правильної організації процесів і забезпечення їх успішного виконання. Вони не лише допомагають визначити загальні напрямки, а й регулюють конкретні аспекти, що виникають у ході реалізації певних завдань. Не є в цьому разі винятком і організація діяльності Національної поліції, де ключову роль у забезпеченні її ефективності відіграють принципи, які визначають не тільки загальні підходи до виконання поліцейських функцій, але й конкретні механізми їх реалізації, гарантуючи відповідність дій поліціантів основним вимогам закону.

У загальній теорії права принципи визначаються, як загальноприйняті норми – ідеї найвищого авторитету, що слугують основними засадами правового регулювання суспільних відносин, спрямовують їх учасників на встановлення соціального компромісу й порядку [1, с. 237]. Розглядаючи принципи у контексті діяльності Національної поліції, Денисюк Д. С. зазначає: «принципи є правовою ідеєю загального соціального значення, вони втілюють вихідні положення, ідеї, що мають фундаментальне значення для Національної поліції, визначають спрямованість Національної поліції загалом і форму та зміст окремих її інститутів. Крім цього, принципи діяльності Національної поліції є загальнообов'язковими нормативними приписами (за умови закріплення на нормативно-правовому рівні), вони мають загальний правовий характер, тобто визначають поведінку усіх поліцейських, порушення принципу тягне за собою юридичну відповідальність поліцейського» [2, с. 65].

На думку Каленіченко Л. І.: «принципи діяльності працівників Національної поліції є основними, базовими, визначальними правилами, вимогами, котрими керуються всі поліцейські незалежно від того, у якому структурному підрозділі працюють, які безпосередні функції, завдання виконують» [3, с. 36].

Досліджуючи шляхи удосконалення принципів діяльності Національної поліції України, Кузик В. В. зазначає, що: «розуміння принципу саме як своєрідного базису функціонування органу державної влади,

беззаперечно корелюється з діяльністю Національної поліції України – центрального органу виконавчої влади. У такому контексті (втінненні) зміст принципів має формувати і визначати сукупність тих нематеріальних цінностей, дотримання яких є критерієм повсякденної активності посадовців поліції» [4, с. 69].

Отже, аналізуючи вищевикладене, можна констатувати, що принципи діяльності Національної поліції є основними, непорушними правилами, які регулюють функціонування цього правоохоронного органу і якими зобов'язаний керуватися кожен поліцейський під час виконання своїх службових обов'язків. Вони служать орієнтирами та вказують напрямок поліцейської діяльності, визначаючи її загальний характер, особливості та ключові риси. Принципи є непорушними, оскільки будь-яке відступлення від них призводить до неправомірності дій і порушення законодавства. Саме ці принципи є основою правової організації та функціонування Національної поліції і кожного окремого поліціанта. Вони формують юридичні та етичні норми, на яких ґрунтується діяльність поліції. Крім того, принципи сприяють подальшій модернізації та розвитку поліції як інституту, що відповідає європейським стандартам, де дотримання прав людини є не просто декларацією, а реальною гарантією їх захисту та реалізації.

На законодавчому рівні, принципи діяльності Національної поліції України отримали правову регламентацію в Розділі II Закону України «Про Національну поліцію», який є спеціальним нормативно-правовим актом, що чітко визначає правила функціонування поліції, та закріплює сім основоположних принципів діяльності. На нашу думку, ключовим принципом діяльності поліції є принцип дотримання прав і свобод людини, оскільки саме права та свободи людини є головним законодавчо закріпленим орієнтиром для діяльності органів Національної поліції. У статті 1 Закону України «Про національну поліцію» зазначено, що Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави визначені основними завданнями Національної поліції у відповідності до п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію України» [5].

Здійснюючи аналіз національного законодавства, зокрема статті 7 Закону України «Про Національну поліцію», яка закріплює принцип дотримання прав і свобод людини, слід відзначити, що цей принцип є багатограним і включає в себе кілька складових. З цього приводу у наукових джерелах існують різні точки зору щодо його правового змісту, самостійності та взаємопов'язаності з іншими принципами. Зокрема, характеризуючи загально-правові принципи діяльності Національної поліції України на територіальному рівні, Кравчук Т. Г. зазначає, що: «принцип дотримання прав і свобод людини фактично є не самостійним принципом, а уособленням трьох принципів, а саме: верховенства права, законності та принципу рівності, який окремо як принцип діяльності Національної поліції України законодавцем чомусь не розглядається» [6, с. 130].

Вітик Ю. І. наголошує, що: «за своїм смисловим значенням принцип дотримання прав і свобод людини є одним із нормативних концептуальних засад правоохоронної діяльності, що формулює відповідні форми й методи комплексної стратегії в поліцейській діяльності стосовно забезпечення поліцією дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [7, с. 212].

З метою глибшого розуміння сутності та змісту принципу дотримання прав і свобод людини, необхідно здійснити детальний аналіз статті 7 Закону України «Про Національну поліцію», у частині 1 якої зазначено, що: «під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації». Зміст вказаного правового положення безпосередньо впливає з конституційних норм, які визнають людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищими соціальними цінностями. Ці положення закріплені в Конституції України і служать основою для формування правового порядку в державі. Відповідно до них, забезпечення прав і свобод людини стає головним обов'язком держави, а всі органи влади, включаючи Національну поліцію, повинні дотримуватися цих фундаментальних цінностей у своїй діяльності. Варто зазначити, що встановлення пріоритетності прав і свобод людини у діяльності Національної поліції є важливим кроком у напрямку інтеграції основних принципів європейського законодавства у вітчизняне правове поле. Це також є свідченням впровадження європейських стандартів щодо захисту прав людини та їх практичного застосування в роботі Національної поліції України.

Наступним складовим елементом принципу дотримання прав і свобод людини є положення, що стосується можливості обмеження прав людини. Згідно з частиною 2 статті 7 Закону України «Про Національну поліцію»: «обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції». Обмеження конституційних прав людини в умовах воєнного стану набуває особливої

актуальності, так як завжди пов'язане із розширенням компетенції органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій або органів місцевого самоврядування та наділення їх особливими повноваженнями. Національна поліція не є винятком: до нормативно-правових актів, які регулюють її діяльність, внесено значну кількість змін, які регулюють функціонування цього органу в період воєнного стану. Зокрема, для підвищення ефективності її діяльності в умовах війни 15 березня 2022 р. Законом України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану» [8] були значно розширені повноваження Національної поліції України.

Загально зрозуміло, що законодавчі зміни викликані надскладними умовами роботи поліції у воєнний час і є життєво необхідними для виконання покладених на неї завдань. Надання додаткових повноважень органам Національної поліції в умовах воєнного стану повністю відповідає основним цілям воєнного стану, а саме – відсічі збройної агресії та забезпеченню національної безпеки, усуненню загрози незалежності України та її територіальній цілісності. Однак ці додаткові повноваження відбуваються за рахунок обмеження обсягу реалізації прав, свобод та законних інтересів людини. Тому, здійснюючи свої повноваження в умовах воєнного стану, органи Національної поліції повинні чітко усвідомлювати, що основним джерелом інституту обмеження прав людини є Конституція України як нормативно-правовий акт вищої юридичної сили та прямої дії. Конституція установлює фундаментальне положення: права і свободи людини є непогнурними й невідчужуваними.

Згідно зі статтею 64 Конституції України, запроваджуючи воєнний стан, органи публічної влади можуть встановлювати окремі обмеження прав людини, що є тимчасовими і пропорційними до ситуації. Важливо підкреслити, що йдеться не про скасування прав людини, а лише про окремі обмеження їх реалізації, що повинні бути необхідними та пропорційними до надзвичайних обставин. Це підтверджує, що права людини залишаються природними, невід'ємними та невідчужуваними, навіть у умовах воєнного стану. Тому органи поліції повинні дотримуватися балансу між виконанням свої професійних завдань та дотриманням основних прав і свобод особи. Аналіз ч. 2 статті 7 Закону України «Про національну поліцію» дозволяє дійти висновку, що в ній деталізуються конституційні норми і це положення підкреслює важливість дотримання принципу пропорційності, де кожне обмеження прав повинно бути чітко обґрунтоване, відповідати законодавчим вимогам і не перевищувати необхідний мінімум для досягнення законних цілей поліції. Частина 3 статті 7 визначає, що здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

Частина 4 статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» визначає заборону катувань, жорстокого поводження та приниження людської гідності. Варто зазначити, що у низці міжнародних нормативно-правових актів право на повагу до гідності людини нерозривно пов'язане з правом на життя, свободою та особистою недоторканністю. Ці права мають спільну сутність і взаємопов'язані механізми реалізації, що полягають у забезпеченні меж особистої безпеки людини як у фізичному, так і в моральному сенсі. Подібні положення містяться в численних міжнародних документах (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські й політичні права тощо), де гідність людини згадується поряд із правом на життя як основний пріоритет у захисті прав і свобод особистості.

Досліджуючи питання забезпечення права на повагу до людської гідності й особисту недоторканність в адміністративній діяльності Національної поліції, Танько А. зазначає, що: «право на повагу до людської гідності є основним орієнтиром діяльності Національної поліції, оскільки воно зачіпає найбільш глибинні сфери людської особистості, а рівень його забезпеченості в суспільстві визначає життєвий сенс людини, значення її існування для себе й інших людей. Право на повагу до людської гідності в роботі Національної поліції часто поєднується з правом на свободу й особисту недоторканність, оскільки ці права мають спільну природу та споріднені механізми реалізації, що полягають у дотриманні поліцейськими меж особистої безпеки людини як у моральному, так і у фізичному сенсі» [9, с. 84].

Отже, повага до людської гідності – це фундамент, на якому ґрунтується повага населення до поліції. Для забезпечення права людини на повагу до її гідності поліцейські зобов'язані дотримуватися норм професійної етики за будь-яких обставин і стосовно будь-якої людини, як у робочий, так і в неробочий час.

У разі виявлення фактів катувань, жорстокого поводження або приниження людської гідності, поліцейський, який став свідком або дізнався про такі дії, зобов'язаний негайно вжити всіх необхідних і можливих заходів для припинення таких порушень. Це передбачає не лише зупинення незаконних дій безпосередньо на місці, а й організацію надання першочергової медичної допомоги потерпілим, якщо це необхідно. Крім того, поліцейський зобов'язаний повідомити про ці факти своєму безпосередньому керівництву, а також інформувати відповідні контролюючі органи, якщо ситуація того вимагає, з метою запобігання подальшим порушенням. Закон також вимагає, щоб поліцейський у разі виявлення таких фактів не допускав приховування або

замовчування інформації про катування чи інші форми жорстокого поводження. У разі, якщо таке приховування буде виявлено, це є серйозним порушенням службових обов'язків. Важливо, щоб такі порушення не залишалися безкарними, оскільки це допомагає підтримувати довіру до органів поліції та забезпечує захист прав людини в Україні.

У частині 5 статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» закріплюється положення про заборону дискримінації, сутність якого полягає в забезпеченні рівного ставлення до всіх осіб незалежно від їх раси, кольору шкіри, національності, статі, релігії, політичних переконань, соціального статусу чи будь-яких інших ознак, що можуть призвести до дискримінації. Оскільки дискримінація веде до обмеження або навіть повного унеможливлення реалізації прав і свобод на рівних умовах, тому її заборона є важливим механізмом для забезпечення рівності між усіма людьми. Право на захист від дискримінації є одним з основних прав людини, яке визнається міжнародним правом і повинно бути гарантоване кожною сучасною державою. У контексті діяльності поліції це положення є важливим для забезпечення справедливості, рівноправності та прав людини під час взаємодії з громадянами.

Загально зрозуміло, що ситуації, з якими стикаються під час службової діяльності поліцейські, надзвичайно різноманітні. Не завжди законодавство достатньо чітко надає відповідь щодо алгоритму дій правоохоронців, проте поліцейські завжди мають приймати оперативне рішення щодо подальших своїх дій у тій чи іншій ситуації. Саме принцип дотримання прав людини має стати запобіжником їх порушення з боку поліцейських. Переважна більшість заходів, що вживаються поліцейськими в межах реалізації додаткових повноважень, мають оперативний характер, окремі заходи – превентивний та профілактичний характер, проте всі вони спрямовані на забезпечення публічного порядку та дотримання і захисту прав людини [10, с. 130].

Висновки. Проведений детальний аналіз надає змогу констатувати, що принципи дотримання прав і свобод людини у діяльності поліції є складним за змістом та являє собою множину пов'язаних між собою компонентів, що стосуються обмеження прав людини, заборони сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, заборони дискримінації. Але загалом це самостійний принцип діяльності Національної поліції, який формулює людиноцентристський напрям діяльності поліціантів, а за своїм смисловим значенням є одним із нормативних концептуальних принципів, що формулює відповідні форми й методи комплексної стратегії в поліцейській діяльності стосовно дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України та законами України. Окрім цього, варто зазначити, що встановлення пріоритетності прав і свобод людини у діяльності Національної поліції є важливим кроком у напрямку інтеграції основних принципів європейського законодавства у вітчизняне правове поле. Це також є свідченням впровадження європейських стандартів щодо захисту прав людини та їх практичного застосування в роботі Національної поліції України. Враховуючи актуальність досліджуваної проблематики, питання щодо змісту та структури принципу дотримання прав і свобод людини у діяльності органів Національної поліції потребує подальшого дослідження та наукового аналізу.

Література:

1. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. 2-ге вид. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
2. Денисюк Д.С. Принципи діяльності національної поліції України: теорія та практика реалізації. *Митна справа*. 2015. № 5 (101). С. 63–68.
3. Каленіченко Л.І. Закономірності впливу принципів діяльності Національної поліції на процес покладення юридичної відповідальності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 35–39.
4. Кузик В.В. Шляхи удосконалення принципів діяльності Національної поліції України. *Приватне та публічне право*. 2024. № 1. С. 68–73.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
6. Кравчук Т. Г. Характеристика загально правових принципів діяльності Національної поліції України на територіальному рівні. *Юридична наука*. 2020. № 12(114). С. 129–136.
7. Вітик Ю. І. Легітимна мета: правовий фактор поліцейської діяльності. Використання досягнень сучасної науки й техніки в розкритті злочинів: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 25 лют. 2021 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 212–216.
8. Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану» від 15 березня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>
9. Танько А. Забезпечення права на повагу до людської гідності й особисту недоторканність в адміністративній діяльності Національної поліції України. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 6. Спецвипуск. Том 1. С. 83–88.

10. Муляр Г. В. Діяльність органів Національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2023 № 61. С. 130–133.

References:

1. Skakun, O.F. (2010). *Teoriia prava i derzhavy: pidruchnyk. 2-he vyd. [Theory of Law and State: a textbook. 2nd ed.]*. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
2. Denysiuk, D.S. (2015). Pryntsypy diialnosti natsionalnoi politsii Ukrainy: teoriia ta praktyka realizatsii [Principles of the National Police of Ukraine: theory and practice of implementation]. *Mytna sprava - Customs business*, 5, (101), 63–68 [in Ukrainian].
3. Kalienichenko, L.I. (2019). Zakonomirnosti vplyvu pryntsypiv diialnosti Natsionalnoi politsii na protses pokladennia yurydychnoi vidpovidalnosti [Patterns of influence of the principles of the National Police on the process of imposing legal liability]. *Porivnialno-analitychne pravo - Comparative and analytical law*, 1, 35–39 [in Ukrainian].
4. Kuzyk, V.V. (2024). Shliakhy udoskonalennia pryntsypiv diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Ways to improve the principles of the National Police of Ukraine]. *Pryvatne ta publichne pravo - Private and public law*, 1, 68–73 [in Ukrainian].
5. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. No580-VIII. [On the National Police: Law of Ukraine of 02.07.2015. NO. 580-VIII] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-1> [in Ukrainian].
6. Kravchuk, T. H. (2020). Kharakterystyka zahalno pravovykh pryntsypiv diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy na terytorialnomu rivni [Characteristics of the General Legal Principles of the National Police of Ukraine at the Territorial Level]. *Yurydychna nauka - Legal science*, 12, 129–136 [in Ukrainian].
7. Vityk, Yu. I. (2021). Lehitymna meta: pravovy faktor politseiskoi diialnosti [Legitimate aim: the legal factor of police activity]. *Vykorystannia dosiahnen suchasnoi nauky y tekhniky v rozkrytti zlochyniv: materialy mizhvidom. nauk.-prakt. kruhloho stolu - Using the Achievements of Modern Science and Technology in Solving Crimes: Materials of the Interagency Scientific and Practical Round Table*, Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, (pp 212–216) [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do zakoniv Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiiu» ta «Pro Dystsyplinarnyi statut Natsionalnoi politsii Ukrainy» z metoiu optymizatsii diialnosti politsii, u tomu chysli pid chas dii voiennoho stanu» vid 15 bereznia 2022 r.[The Law of Ukraine “On Amendments to the Laws of Ukraine ‘On the National Police’ and ‘On the Disciplinary Statute of the National Police of Ukraine’ to Optimize Police Activities, Including During Martial Law” of March 15, 2022] (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#> [in Ukrainian].
9. Tanko, A. (2019). Zabezpechennia prava na povahu do liudskoi hidnosti y osobystu nedotorkannist v administrativnii diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Ensuring the right to respect for human dignity and personal integrity in the administrative activities of the National Police of Ukraine]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo-Scientific notes. Series: Law*, 6, Special issue, Volume 1, 83–88 [in Ukrainian].
10. Muliar, H. V. (2023). Diialnist orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu [Activities of the National Police of Ukraine under the Legal Regime of Martial Law]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia- Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. The sir.: Jurisprudence*, 61, 130–133 [in Ukrainian].